

خداحافظ ای ماه آزادی از دوزخ...

«الستامُ عَلَیْکَ مَا کَانَ أَمْحَاکَ لِلذُّنُوبِ وَ أَسْتَرْکَ لِأَنْوَاعِ الْعُیُوبِ» خداحافظ ای ماهی که گناهان را پاک کردی و محو نمودی و همه عیبها را، هر چه که بود، پوشاندی. «الستامُ عَلَیْکَ مَا کَانَ أَطْوَلَکَ عَلَی الْمُجْرِمِینَ وَ أَهْبَبَکَ

دعای امام سجاد(ع) در وداع با ماه رمضان

خداحافظ ای ماه آزادی از دوزخ...

«الستامُ عَلَیْکَ مَا کَانَ أَمْحَاکَ لِلذُّنُوبِ وَ أَسْتَرْکَ لِأَنْوَاعِ الْعُیُوبِ» خداحافظ ای ماهی که گناهان را پاک کردی و محو نمودی و همه عیبها را، هر چه که بود، پوشاندی. «الستامُ عَلَیْکَ مَا کَانَ أَطْوَلَکَ عَلَی الْمُجْرِمِینَ وَ أَهْبَبَکَ فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِینَ» خداحافظ ای ماه! چه قدر برای گناهکاران طولانی بودی و چه قدر برای مؤمنین عظمت داشتی! ماه رمضان رو به پایان است و اندوه را برای همگان، چه کسانی که آنرا قدر دانسته‌اند و چه افرادی که این فرصت را سوزانده‌اند به همراه دارد. امام سجاد(ع) برای وداع با این ماه دعایی دارد که آیت‌الله مجتبی‌تهرانی به بخش‌هایی از آن اشاره‌هایی داشته است.

معنای دیگر «السلام علیک« یعنی «خداحافظ«

در محاورات عربی، چه بسا در آداب شرعی ما هم این‌طور باشد؛ هم در هنگام ورود به شخص سلام می‌کنند و هم هنگام خروج و وداع؛ یعنی دو نفر وقتی که به هم می‌رسند، به هم سلام می‌کنند و وقتی که می‌خواهند از هم جدا شوند نیز سلام می‌کنند. ولی ما در محاورات، هنگام برخورد «سلام« می‌کنیم و هنگامی که می‌خواهیم جدا شویم، می‌گوییم: «خداحافظ«؛ عرب‌زبانان به جای «خداحافظ«؛ مثل هنگام برخورد، می‌گویند: «السلام علیک«.

خداحافظ ای ماه بزرگ خدا

«الستامُ عَلَیْکَ يَا شَهْرَ اللَّهِ الْأَكْبَرَ وَ يَا عِيدَ أَوْلِيَائِهِ الْأَعْظَمِ»؛ این عبارت «السلام علیک« را دیگر خودتان می‌توانید ترجمه کنید. الآن گفتیم: یعنی خداحافظ! خداحافظ ای ماه بزرگ خدا و عید بزرگ اولیای خدا! «الستامُ عَلَیْکَ يَا أَكْرَمَ مَصْحُوبٍ مِنَ الْأَوْقَاتِ وَ يَا خَيْرَ شَهْرٍ فِي الْأَيَّامِ وَ السَّاعَاتِ»؛ خداحافظ ای بزرگ‌ترین همراه از میان زمان‌ها و اوقات؛ و بهترین ماه‌ها در ایام و ساعات.

زین‌العابدین چه تعبیراتی می‌کند، «الستامُ عَلَیْکَ مِنْ شَهْرٍ قَرُبَتْ فِيهِ الْأَمَالُ وَ ثَبُرَتْ فِيهِ الْأَعْمَالُ»؛ خداحافظ ای ماهی که آرزوهایمان در تو نزدیک شد؛ یعنی امیدمان این بود که ماه رمضان بیاید و بتوانیم خودمان را اصلاح کنیم و گرفتاری‌هایمان را برطرف کنیم. خداحافظ ای ماهی که اعمال نیک در تو منتشر شد؛ واقعاً هم همین بود که هر کسی در حد خودش اعمال صالح انجام می‌داد.

دوری تو برایم سخت است، ای مونس من

«الستامُ عَلَیْکَ مِنْ قَرِينٍ جَلَّ قَدْرُهُ مَوْجُوداً وَ أَقْجَعَ فِرَاقُهُ مَقْفُوداً»؛ خداحافظ ای همراه من که ارزش تو بالا بود و اکنون که می‌روی دلم را به درد می‌آوری. فراق تو برای من بسیار دردناک است.

تعبیر زین‌العابدین این است که: «وَ أَقْجَعَ فِرَاقُهُ مَقْفُوداً»؛ فراق تو بسیار دردناک است. «الستامُ عَلَیْکَ مِنْ أَلِيفٍ آتَسَ مُقْبِلًا فَسَرَتْ»؛ خداحافظ ای مونس من، که وقتی آمدی من را خوشحال کردی، «وَ أَوْحَشَ مُنْقَضِيًا فَمَضَى»؛ و اکنون که می‌روی، من را به وحشت می‌اندازی، که بدون تو چه کنم. آن موقع خوشحال شدم، اما الآن چه؟ از دوری تو هراسانم.

خداحافظ ای ماه دوری از رشتی‌ها

«الستامُ عَلَیْکَ مِنْ مُجَاوِرٍ رَقَّتْ فِيهِ الْقُلُوبُ وَ قَلَّتْ فِيهِ الذُّنُوبُ»؛ خداحافظ ای همراه من که تا بودی، دل من رقیق بود و از آن سر سختی‌هایش، بیرون آمده بود. من در این ماه لطیف شده بودم و به سراغ خدا می‌رفتم، «قَلَّتْ فِيهِ الذُّنُوبُ»؛ «وَ أَهْبَبَکَ مَا کَانَ أَطْوَلَکَ عَلَی الْمُجْرِمِینَ وَ أَهْبَبَکَ فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِینَ»؛ خداحافظ ای یابوری که کمک کردی تا من بر شیطان غلبه کنم و ای همراهی که راه‌های نیکی را بر من آسان کردی.

«#; السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا أَكْثَرَ عُنُقَاءَ اللَّهِ فِيكَ وَ مَا أَسْعَدَ مَنْ رَعَى حُرْمَتَهُ بِكَ؛ خداحافظ ای ماهی که تعداد آزادشده‌گان از آتش جهنم در تو زیاد شد. این اشاره به همان روایتی است که خداوند در هر شب، به هنگام افطار هزار، هزار کس را از آتش جهنم نجات می‌داد؛ در شب‌های جمعه هر یک ساعت، این‌طور می‌کرد و در شب آخر ماه رمضان به مقدار تمام کسانی که در کل این ماه از آتش نجات داده است را نجات می‌دهد. ای خدا! آیا می‌شود که امشب ما هم یکی از این آزاد شده‌ها باشیم؟ سعادتمند شد کسی که حريم احترام تو را رعایت کرد.

«#; السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا كَانَ أَمْحَاكَ لِلذُّنُوبِ وَ أَسْتَرَكَ لِأَنْوَاعِ الْعُيُوبِ؛ خداحافظ ای ماهی که گناهان را پاک کردی و محو نمودی و همه عیب‌ها را، هر چه که بود، پوشاندی. «#; السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا كَانَ أَطَوَّلَكَ عَلَى الْمُجْرِمِينَ وَ أَهْيَيْكَ فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ؛ خداحافظ ای ماه! چه قدر برای گناه‌کاران طولانی بودی و چه قدر برای مؤمنین عظمت داشتی!

خوشا به حال کسانی که قدر دانستند

تمام این جملاتی که زین‌العابدین (ع) در این خداحافظی بیان می‌فرماید، گویای این مسأله است که این ماه چه ارزش و عظمتی دارد. بدانید که دارید از چه گوهر گرانبه‌ای زمانی، خارج می‌شوید! شما در چه مقطع زمانی بودید که بهترین فرصت‌ها را برای اصلاح دین و دنیايتان داشتید! خوشا به حال کسانی که استفاده کردند! خوشا به حال کسانی که قدر این زمان را دانستند! خوشا به حال آنانی که قدر این ماه رمضان را دانستند و توانستند گره‌هایشان را باز کنند! چه گره‌های دنیایی، چه اخروی.

«#; السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ شَهْرٍ لَا تَنَافِسُهُ الْأَيَّامُ؛ خداحافظ ای ماهی که هیچ ماه دیگری از تو برتر نیست. «#; السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ شَهْرٍ هُوَ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ؛ خداحافظ ای ماهی که تا تو بودی، امن و سلامت بود.

«#; السَّلَامُ عَلَيْكَ غَيْرَ كَرِيهِ الْمُصَاحِبَةِ وَ لَا ذَمِيمِ الْمُتَابَسَةِ؛ خداحافظ ای ماهی که نه در همنشینی با تو ناراحتی وجود داشت و نه بدی و ناپسندی در حضور تو بود. «#; السَّلَامُ عَلَيْكَ كَمَا وَفَدْتَ عَلَيْنَا بِالْبَرَكَاتِ وَ عَسَلْتَ عَنَّا الدَّسَّ الْخَطِيئَاتِ؛ ماهم در بعضی موارد برای خداحافظی می‌گوییم به سلامت! خوش آمدی! حضرت می‌فرمایند: ای ماه رمضان خداحافظ و به سلامت! همان‌گونه که تو بر ما با برکات فراوان و سلامتی فرود آمدی و ناپاکی‌های گناه را از ما زدودی و ما را از خطاها شست و شو دادی!

ناراحت از رفتن تو و چشم انتظار آمدن دوباره‌ات

«#; السَّلَامُ عَلَيْكَ غَيْرَ مُوَدَّعٍ بَرَمًا وَ لَا مَتْرُوكٍ صِيَامُهُ سَأْمًا؛ خداحافظ که در این وقت وداع، نه از تو ناراحتیم و نه از روزه‌داری‌ات خسته شده‌ایم. «#; السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ مَطْلُوبٍ قَبْلَ وَقْتِهِ وَ مَحْزُونٍ عَلَيْهِ قَبْلَ فَوْتِهِ؛ خداحافظ از جانب من که خواستار تو بودم و پیش از آمدنت خوشحال بودم که تو خواهی آمد و اکنون هم که می‌خواهی بروی، اندوهگین شده‌ام که از دوری‌ات چه کنم! «#; السَّلَامُ عَلَيْكَ كَمْ مِنْ سُوءٍ صُرِفَ بِكَ عَنْتَا، وَ كَمْ مِنْ خَيْرٍ أَفِيضَ بِكَ عَلَيْنَا؛ خداحافظ که چه بدی‌هایی را از ما دور کردی و چه خیراتی را با آمدنت نصیبمان کردی!

خداحافظ ای ماه مبارک! خداحافظ شب قدر

«#; السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى لَيْلَةِ الْقَدْرِ الَّتِي هِيَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ؛ خداحافظ و درود بر تو و شب قدر که از هزار ماه برتر است. «#; السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا كَانَ أَحْرَصَنَا بِالْأَمْسِ عَلَيْكَ وَ أَشَدَّ شَوْقَنَا غَدًا إِلَيْكَ؛ خداحافظ که تا بودی، مشتاق آن بودیم که بیشتر بمانی و اکنون که می‌روی، دل‌هایمان برای دیدار دوباره‌ات پَر می‌کشد. «#; السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى فَضْلِكَ الَّذِي حُرْمَتَاهُ، وَ عَلَى مَاضٍ مِنْ بَرَكَاتِكَ سَلْبَتَاهُ؛ خداحافظ و درود بر تو و درود بر فضل و کرم‌ت که از آن محروم گشتیم و برکات گذشته‌ات را از کف دادیم. «#; اللَّهُمَّ إِنَّا أَهْلُ هَذَا الشَّهْرِ الَّذِي شَرَقْتَنَا بِهِ؛ خداوند ما «#; اهل؛ این ماه بودیم و تو ما را به آن شرافت بخشیدی و با آن، بر سر ما مت گذاشتی! ...

خدایا! تو کوتاهی ما را جبران کن

من فقط یک جمله می‌خواهم به خدا بگویم: خدایا اگر ما کوتاه آمدیم، تو کوتاهی‌های ما را نادیده بگیر! اگر ما کوتاه آمدیم، ما را به این کوتاهی‌ها مؤاخذه نکن! ما را با این کوتاهی‌ها از برکات و غفران خود در این ساعات محروم نسا! بیا به آن‌هایی که محبت داری و لطف و مرحمت کردی، ما را دست خالی از سر این سفره رد نکن! یک طوری نشود که ما از سر این سفره استفاده نکرده، بلند شویم و برویم. بیا و در این مهمانی خود که برای ما برپا کرده بودی، مثل بقیه که از آنها پذیرایی کرده‌ای از ما هم پذیرایی کن!

حاشا به کرم‌ت یا الله

جملات عجیبی است که از زین‌العابدین(ع) نقل شده است و همه بر عظمت این ماه دلالت می‌کند. روایتی از امام صادق (ع) بود که حضرت فرمودند: 171#& مَنْ لَمْ يُعَقِّرْ لَهُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ لَمْ يُعَقِّرْ لَهُ إِلَى قَائِلٍ إِلَّا أَنْ يَشْهَدَ عَرَفَةَ؛ اگر کسی در ماه رمضان مورد غفران قرار نگیرد، بعید است که بعد از این ماه مشمول لطف و رحمت خدا قرار گیرد. به حسب ظاهر برای ما، چند ساعت بیشتر از این ماه باقی نمانده است. چند ساعت بیشتر نداریم، بیایید از این ساعات استفاده کنیم. خود من امشب فکر می‌کردم و می‌گفتم: خدایا! مگر می‌شود که ما را دست خالی برگردانی؟! مگر می‌شود کسی را دعوت کنی و او را بر سر سفره بنشانی و به او غذا ندهی؟! حاشا به کرم‌ت یا الله!...

پایگاه اطلاع رسانی حضرت آیت الله مجتبی‌ی تهرانی